

První desítky mladých a začínajících policistů, kteří prošli novou Základní odbornou přípravou, nastupují v těchto dnech ke svým základním útvarům – povětšinou na obvodní oddělení, na dopravní odbory okresních ředitelství, na expozitury Cizinecké a pohraniční policie. Jak se projeví ve službě?

*PaedDr. Jan Vykoukal
ve své letenské
pracovně*

VRCHOLY PROFESNÍ KARIÉRY

Pochopitelně, odpověď na takto položenou otázku nelze dát okamžitě. Vyžádá si další měsíce, ne-li roky zkušeností. Protože policista se hotovým policistou nestává ani pilným studiem, ani náročným cvičením, nýbrž jen a jen – každodenní praxí.

Teprve samotný výkon služby definitivně rozhodne, kdo se na náročnou policejní profesi doopravdy hodí, a kdo musí ještě hodně přidat, aby uspěl. A najdou se ovšem i tací, co navzdory vzdělání a výcviku udělají líp, když v rozumném termínu uniformu s omluvou pověsí na hřebík. Jde o výjimky, ale najdou se.

A na tom nezmění nic ani nová, delší a náročnější Základní odborná příprava. Fundament odborného vzdělávacího systému českého policisty byl do praxe uveden – po několikaleté uvážlivé přípravě – v září roku 2005. V srpnu 2006 složili tedy absolventi jeho prvního běhu závěrečné zkoušky a nastoupili půlroční řízenou praxi ve školních policejních střediscích a u policejních útvarů. Už v březnu je tedy čeká služební realita – už bez instruktorů, kteří jim doposud kryli záda.

První rok běhu nové Základní odborné přípravy byl – z pohledu Ministerstva vnitra a Policejního prezidia – považován za pilotní, a tedy takřka pod lupou speciálního monitorovacího týmu. Půldruha tuctu odborníků z řad pracovníků obou výše zmíněných institucí, ale i přímo od policejních útvarů, pedagogů i policistů, jezdilo po jednotlivých středních policejních školách

a zajímalo se, jak výuka a výcvik „ponovu“ probíhá. Co je jednoznačně dobré, kde to skřípe, co je třeba změnit. S loňským podzimem se monitorovací tým setkal naposled: na závěrečném zasedání. Vyhodnotil průběh školního roku a dospěl k závěrům. Jakým?

Na to jsme se zeptali jeho šéfa, vedoucího oddělení vzdělávání a výcviku policistů odboru vzdělávání a správy policejního školství MV PaedDr. Jana Vykoukala.

Nová Základní odborná příprava má dnes už stovky absolventů: první dělali závěrečné zkoušky na konci srpna, další běh v posledních dnech listopadových. Budou z nich lepší policisté? Vzdělanější, řekneme?

Cílem nové ZOP byla příprava policistů vzdělanějších – tedy v obecném smyslu. Nechceme jim dávat více znalostí, než je třeba, směřujeme zejména k těsnějšímu spojení teoretických vědomostí s praktickou dovedností. Chceme, aby se mladí policisté lépe orientovali v „řemesle“. Aby si osvojili praktické dovednosti v celém jejich komplexu. Podstata je tedy v integraci. Ale k vaší otázce: podle poznatků pedagogů ze středních policejních škol k citelnému zlepšení absolventů zjevně došlo. Máme i poznatky členů a předsedů komisí závěrečných zkoušek – jimiž jsou vesměs zástupci praxe, lidé z výkonu – a ti se taky netají dojmem, že výkony u zkoušek byly

oproti předchozí přípravě citelně lepší. Přičemž vzestup se projevil zejména v praktické části. Závěrečná zkouška má dnes tři oddíly, písemný test, ústní část a provedení praktického úkolu.

Takže zpětná vazba vám říká, že nastoupená cesta je dobrá...

Šlo o pilotní rok. Asi dvě stovky nových absolventů. Jejich kvality hodnotil monitorovací tým, který celých dvanáct měsíců jezdil do škol a všimal si vlastně všeho podstatného. Závěrečná zpráva, již tým nakonec připravil, je objemná a zevrubná, má osmařicet stran a je to zajímavé čtení. Nicméně, stále si musíme uvědomovat, že šlo o pilotní, ověřovací rok. Spousta metod se zkoušela, ověřovala se jejich účinnost. Chce to ale mnohem delší čas. Objektívni vyhodnocení si žádá i větší hodnocený vzorek a možnost dalšího zobecnění.

První absolventi ještě ani Základní odbornou přípravu úplně neukončili, jsou teď ve školních policejních střediscích na řízené praxi. Nedá se říci, že tahle část je vlastně pro kvality příštích policistů ještě podstatnější než výuka ve škole?

Škola je základ, vše podstatné se studenti dozvědí tam. Pobyt ve střediscích je limitován časově a slouží hlavně k dalšímu procvičování a upevňování probrané látky. Jen při změnách legislativy se může stát, že se nějaké novinky do řízené praxe vloží – ale to budou procentuálně zanedbatelné podíly.

Základní metodou výcviku ve střediscích jsou modelové situace?

Přesně tak. Katalog jich obsahuje desítky, škola studenty s mnoha z nich seznámila, procvičila je, střediska by měla ale přijít s dalšími. Protože připravuje pro život, pro náročnou každodenní službu – a ta bude policisty stavět do mnoha komplikovaných situací, v nichž si už budou muset poradit sami. Navíc patří k pobytu ve střediscích

další cvičení v psychomotorických dovednostech – jako jsou střelba či donucovací prostředky a podobně. Na ty není nikdy času nazbyt, a i když je člověk cvičí celý život, pořád se má co učit.

Šest měsíců ve středisku ovšem mladí policisté nestráví, část z té doby jsou na řízené praxi u útvarů, že?

Ano, v tom ohledu postupují jednotlivá krajská střediska výlučně podle svých kapacitních možností. Někde tráví tedy studenti větší část pobytu přímo ve středisku, jinde převažuje praxe ve výkonu, na odděleních. Ani tady zatím s jistotou nevíme, co bude lepší.

Jak nová Základní odborná příprava poznamenala pedagogické sbory škol? Našli se i tací, kteří před novotami utekli?

Pokud vím, šlo o skutečné minimum lidí v předpenzijním věku. Jinak bych řekl, že naši učitelé zvládli zvýšený nápor pozoruhodně dobře. Je to zkrátka jako se všemi novotami. Když nepočítáme apriorní nadšence, většina napřed novinku přijímá se značnou nedůvěrou, pak se s ní nuceně nějak smíří – a teprve nakonec shledá, že ono to vlastně jde, a přináší to vlastně i jim větší uspokojení. Sluší se ale vyzvednout, že zátěž na učitele středních policejních

Integrované vyučování, které je fundamentem nové ZOP, klade ovšem zvýšené nároky jaksi trvale...

Ano, určitě. Vyžaduje po učitelích přesné a dokonalé přípravy a časovou koordinaci, protože některá zaměstnání vyžadují přítomnost třeba tří i čtyř pedagogů současně – a nikoli jen jejich přítomnost, ale plné nasazení. Pak jde o zátěž nejen pro učitele, ale i pro ty, kdo sestavují rozvrhy – a tak dále.

Zaslechl jsem ve školách, že třebaže se výuka prodloužila o tři měsíce, bylo by třeba ještě víc vyučovacích hodin...

Víte, školám a učitelům bude vždycky připadat množství vyučovacích hodin nedostatečné, vždycky budou naříkat. Musí se prostě hledat kompromis. V roce 2001 jsme vydali závazné pokyny, Profil absolventa – a k němu se pak připravoval ve školách vzdělávací program. Od něj se vše odvíjí. Optimální počet hodin je ovšem jednoznačně determinován také týdenní pracovní dobou. Policista je i v době studia v řádném služebním poměru, z něj plynou jeho práva a povinnosti – a škola musí respektovat předpisy také. Z čehož plyne, že až vstoupí v platnost nový služební zákon, budeme asi muset vyučovacích hodin dokonce ubrat. Protože týdenní pracovní doba pro policis-

ť právě zkoušek. V tom ohledu sice nezháňely ani školy ostatní, ale na Brněnských spočívala hlavní tíha. A Holešov? Tam se poctivě zapotili díky své specializaci na problematiku Cizinecké a pohraniční policie. Neměli se totiž s kým radit, od koho se poučit. Jiný to u nás nedělá. A zvládli vše! Navíc museli do osnov zapracovat problematiku brzkého přistoupení Česka k Schengenským dohodám, museli vstřebat množství požadavků z EU, jež jsou pro všechny unijní obdobné policejní služby společné.

Monitorovací tým, složený z lidí z ministerstva, z prezidia a také z praktiků z výkonu policejní služby sestavil a schválil obsáhlou závěrečnou zprávu a ukončil svou činnost. Co bude dál?

Uzavřena je kapitola, nikoli dílo. Vše pokračuje. Slabé stránky se musí rychle eliminovat. Zpráva nabízí návrhy na opatření, většina z nich mívá pochopitelně do škol, ale některé i do policejních řad. Rádi bychom, aby vedení policie dál zpřesnilo některá zadání. Monitorovací tým hrál po celý rok roli nezávislého pozorovatele. Proto vznikl – a fungoval dobře. Školy si pochopitelně dělaly vlastní hodnocení, ale pohled zvenčí je vždycky přesnější.

A nelitostnější?

I tak. Ano. Ale na straně druhé – také chvála od někoho zvenčí potěší přece víc než uznání „vlastními silami“. A pokud ve školách chválili i praktici z výkonu, pak to pedagogové hrálo zvláště. Komunikace obou stran byla dobrá. Šlo ale o první náraz. Pilotní ověřování. Teď běží o to, aby se proces změn nezastavil. Až bude k dispozici ke srovnání větší vzorek absolventů, třeba čtyři běhy, musíme se k hodnocení vrátit. Chceme ale pozorně hodnotit i průběh řízených praxí, pobyt ve školních střediscích i přímo ve výkonu. A rádi bychom sledovali absolventy i dál, ještě poté, co nastoupí u svých domovských útvarů. Jak si povedou, jak platnou posilou budou. Ale to je ovšem běh na hodně dlouhou trať, něco takového má smysl za dva až tři roky.

Užil jste termínu běh na dlouhou trať. Tím byla i samotná příprava nové Základní odborné přípravy, jež vlastně odstartovala jako součást projektu Evropské unie PHARE v roce 1998 – a po osmi letech je tedy skutečností. Za tu dobu se vystřídal několik ministrů vnitra, tři policejní prezidenti, nepočítané služebních funkcionářů, kteří do výsledné podoby ZOP tak či onak zasáhli. Jak – z tohoto zorného úhlu – vidíte budoucnost policejního vzdělávání?

Optimisticky. Důraz kladený na lepší vzdělání policistů se stěží někdy zastaví nebo oslabí. Ostatně, velmi jednoznačně se v tomhle smyslu vyslovil náměstek Salivar při předávání medailí učitelům středních policejních škol. Doslova prohlásil, že by si přál, aby v resortních vzdělávacích institucích působili nejzkušenější příslušníci policie – a aby funkce učitele představovala jeden z vrcholů profesní kariéry českého policisty.

Takovým slovům závěrem ovšem nezbyvá než zatleskat...

Ptal se Jan J. VANĚK
Foto Jiří NOVÁK

Závěrečné zkoušky poznamenává vždycky nervozita – na straně zkoušených, ale i odborné komise

škol byla dvojí. Její první část spočívala v tom, že ještě před spuštěním nové ZOP se na ni museli učitelé připravit. Chystaly se školní vzdělávací programy, ale zcela nově se koncipovaly i jednotlivé vyučovací hodiny, připravovaly se nové vyučovací pomůcky, a dokonce i učebnice.

A ve volných chvílích mezi tím se vlastně učilo?

Tak nějak se to s jistým nadhledem dá říct. Naštěstí se v době, kdy přípravy vrcholily, zrovna dost výrazně snížil počet k policii nastupujících nováčků a školy toho mohly využít. Teď počty nových policistů opět prudce rostou, ale my už máme největší přípravnou zátěž za sebou.

tu je podle něj kratší než doposud.

Listujeme svazkem s dlouhým názvem: Závěrečná zpráva z monitoringu pilotního ověřování školní části Základní odborné přípravy příslušníků Policie ČR. Text vyniká věcností, chválou nešetří, pokud je ovšem za co chválit. Ale zrovna tak si nelitostně všimá slabín – a pak je rovněž velice detailní a adresná. Ničméně, takové hodnocení věci zobecňuje, kvantifikuje. Řekněte, lze některou ze středních policejních škol zvláště pochválit?

Víte, každá si chválu zaslouží za něco jiného. V systému integrovaných zaměstnání se asi nejdál dostali v Jihlavě, velkým pozitivem školy v Praze-Hrdlořežích je nepochybně zřízení oddělení metodiky a integrace výuky, které přichází s mnoha nevšedními nápady. V Brně odvedli obrovský kus práce metodické – zejména při pří-